

Huvudman

Nora kommun
nora.kommun@nora.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Karlsängskolan i Nora kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 11 november 2022

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Om ärendet

Skolinspektionen har hösten 2022 genomfört en tillsyn av Karlsängskolan i Nora kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande särskilt stöd och grundläggande förutsättningar för verksamheten.

Skolinspektionen har den 11 november 2022 beslutat att förelägga Nora kommun att senast den 7 februari 2023 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande särskilt stöd och grundläggande förutsättningar för verksamheten. Vidare har Skolinspektionen tilldelat Nora kommun en anmärkning rörande utredning och beslut om åtgärder vid upprepad och längre frånvaro.

Nora kommun har den 7 februari 2023 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet och anmärkningen. Skolinspektionen har utifrån denna redovisning begärt en kompletterande redovisning i ärendet. Den kompletterande redovisningen inkom den 13 april 2023.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Nora kommun har avhjälpt de påtalade bristerna.

Motivering av beslutet

Särskilt stöd – anmälan till rektorn, utredningar och beslut om åtgärdsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inkommen redovisning framgår att elever som kan vara i behov av särskilt stöd anmäls till rektorn och att elevers behov av särskilt stöd utreds efter att anmälan har inkommit. Sedan Skolinspektionens beslut den 11 november 2022 har 47 anmälningar kring elevers eventuella behov av särskilt stöd inkommit till rektorn. Utifrån de inkomna anmälningarna har 37 utredningar startats och 25 utredningar har avslutats. Rektorn har fattat beslut om att utarbeta åtgärdsprogram för 20 av dessa elever och fattat beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram för fyra elever. Skolinspektionen har i redovisningen även tagit del av ett urval av beslut om åtgärdsprogram samt utredningar av särskilt stöd.

Av huvudmannens redovisning framgår vidare att skolledningen tillsammans med huvudmannen vid tre tillfällen har informerat personalen vid Karlsängskolan kring skollagens bestämmelser om extra anpassningar och särskilt stöd.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 24 § andra stycket skollagen ska huvudmannen se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av 3 kap. 5 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. Detta gäller elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet.

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att

sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt.

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av anpassad studiegång enligt 12 § får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Av 3 kap. 10 § skollagen framgår att för en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Av Lgr 22, 2.2 Kunskaper och 2.8 Rektorns ansvar läroplanen, framgår att alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Det framgår även att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver och att resursfördelningen och stödåtgärderna anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör.

Av förarbeten, prop. 2009/10:165 s. 287-291, till skollagen framgår att det är viktigt att skolan inte väntar för länge med att utreda en elevs eventuella behov av särskilt stöd. Utredningen ska göras i samråd med den berörda eleven och med beaktande av bestämmelsen om särskild hänsyn till barnets bästa. Om denna utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd för att kunna nå målen ska sådant stöd ges. Det är elevens behov av stöd som ska vara vägledande för besluten. För rektorn är därför varje beslut om en stödåtgärd något som måste föregås av noggranna pedagogiska överväganden, samtidigt som det också finns ekonomiska realiteter att beakta. Av den anledningen föreslår regeringen relativt detaljerade bestämmelser för den process som ska leda fram till beslut om särskilda stödåtgärder eller till ett beslut om att stöd inte ska sättas in. Processen kan beskrivas i fem steg: att uppmärksamma, utreda, dokumentera, åtgärda samt följa upp och utvärdera. I vissa fall kan en utredning göras snabbt och enkelt, medan det i andra fall kan behövas en mer omfattande utredning. Någon tidsgräns för hur lång tid utredningen

får ta kan därför inte anges. Huvudprincipen måste dock vara att det ska ske skyndsamt, så att eleven får det stöd hon eller han behöver så fort som möjligt.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Särskilt stöd – Beslut särskild undervisningsgrupp och beslut anpassad studiegång

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har i samband med redovisning av vidtagna åtgärder inkommit med flera beslut om särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång. Av inkommen redovisning framgår att besluten för elever som är placerade i särskild undervisningsgrupp samt besluten för elever som har anpassad studiegång är utformade utifrån författningarnas krav. Vidare framgår av huvudmannens redovisning att de elever som har beslut om särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång även har utretts för särskilt stöd och att åtgärdsprogram finns upprättade för eleverna.

Rättslig reglering

Beslut särskild undervisningsgrupp

Enligt skollagen 3 kap. 11 § får ett beslut enligt 9 § om det finns särskilda skäl gör en elev i grundskolan innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven tillhör.

Av skollagen 28 kap. 16 § framgår att beslut av en rektor får överklaga hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om särskild undervisningsgrupp enligt 3 kap. 11 §.

Av förarbetena framgår att särskilt stöd ska i första hand ges i den gemenskap eller gruppering där eleven vanligtvis ingår. Stödet kan om det finns särskilda skäl ges i en annan miljö om det finns bättre förutsättningar för eleven att kunna tillgodogöra sig det. Vidare framgår att särskild undervisningsgrupp kan betyda undervisning i annan gruppering inom skolenheten eller undervisning i andra lokaler med annan personal. Åtgärden att placera en elev i en särskild undervisningsgrupp ska vara ett särskilt beslut som fattas av rektorn i samband med ett beslut om åtgärdsprogram. Innan beslut om särskilt stöd genom särskild undervisningsgrupp fattas ska samråd ske med eleven och elevens vårdnadshavare. Dokumentation och uppföljning ska ske på samma sätt som när det gäller andra stödåtgärder. Placeringen i särskild undervisningsgrupp ska regelbundet omprövas. Skolan måste också upplysa om möjligheten att överklaga till Skolväsendets överklagandenämnd samt noggrant dokumentera vilka beslut som fattas i samband med placeringen. Uppföljning

och utvärdering av de insatta åtgärderna ska ske med viss regelbundenhet och i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare(prop. 2009/10:165 s. 292 f).

Beslut anpassad studiegång

Av skollagen 3 kap. 12§ framgår att om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen. I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

Av skollagen 28 kap. 16 § framgår att beslut av en rektor får överklaga hos Skolväsendets överklagande nämnd i fråga om anpassad studiegång enligt 3 kap. 12 §.

Av förarbetena till skollagen framgår bland annat att beslut om anpassad studiegång ska föregås av noggranna överväganden, eftersom det kan innebära att eleven lämnar grundskolan utan en fullständig utbildning. Elev och vårdnadshavare måste därför få information om vad ett beslut om anpassad studiegång kan innebära för elevens möjligheter att studera vidare och deras synpunkter ska inhämtas och beaktas i bedömningen (prop. 2009/10:165 s. 293 f).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Särskilt stöd – Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning framgår att de elever som är i behov av studiehandledning på modersmålet på olika språk får detta. Vidare beskriver huvudmannen att studiehandledning på modersmålet ges både i ordinarie klass och som enskilt stöd. Omfattningen av studiehandledningen på modersmålet utgår från en kartläggning av elevers behov av stöd.

Rättslig reglering

Av skolförordningen 5 kap. 4 § framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. En elev som ska erbjudas modersmålsundervisning och som före sin ankomst till Sverige har undervisats på ett annat språk än modersmålet får ges studiehandledning på det språket i stället för på modersmålet, om det finns särskilda skäl. Vidare framgår av förordningen (2020:779) om ändring av i skolförordningen (2011:185) att studiehandledning på modersmålet får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig

person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och att huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats att anställa en sådan

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Grundläggande förutsättningar för verksamheten – tillgång till elevhälsa

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning framgår att Karlängsskolan sedan november 2022 har anlitat en specialpedagog på 50 procent. Nora kommun har sänt in konsultavtal för specialpedagogen och beskriver vidare att detta avtal som sträcker sig till juni 2023 ska förlängas inför läsåret 2023/24. Vidare beskriver huvudmannen att en anställd lärare kommer att påbörja en utbildning till specialpedagog under hösten 2023.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 25 § skollagen ska det finnas elevhälsa för eleverna i förskoleklassen och grundskolan. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Skolinspektionen vill i sammanhanget påpeka att skollagen får en ny lydelse från och med den 2 juli 2023 gällande tillgång till personal med specialpedagogisk kompetens. Från detta datum gäller följande lydelse; För medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator och specialpedagog eller speciallärare. (Lag [2022:1315])

Grundläggande förutsättningar för verksamheten – Utredning och beslut om åtgärder vid upprepade och längre frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning framgår att kommunens rutiner för ökad skolnärvaro har reviderats och att huvudmannen har sett till att dessa rutiner är implementerade hos all personal. Av den reviderade, och till Skolinspektionen insända rutinen, framgår att rektorn ska starta en utredning kring en elevs upprepade frånvaro i ett tidigt skede och att denna utredning ska ske i samråd med elevhälsan. Av inkommen dokumentation kring utredningar av elevs frånvaro framgår att elevernas frånvaro utreds.

Rättslig reglering

Av 17 kap. 17 § första och fjärde stycket skollagen framgår att en elev i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Om en elev i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag.

Av 7 kap. 19 a § skollagen framgår att om en elev har upprepade eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 17 § ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Alexander Aleryd, beslutsfattare.

Undervisningsråd Gun Bystedt-Nordqvist har varit föredragande i ärendet.